

Walki w Laosie

Ludowa Armia Wyzwolenia Laosu sparaliżowała... operację karną, podjętą przez wojsko USA...

Najdłuższa podróż de Gaulle'a

Dziś o godz. 9 rano wystartuje z lotniska Orly... najdłuższą, liczącą ponad 43 tys. km podróżą...

Konsultacja polityczna krajów skandynawskich

W mieście Aalborg w Danii rozpoczęły się wtorek dwudniowe obrady ministrów spraw zagranicznych...

Afera generalska w NRF grozi kryzysem rządowym

Gorączka jaka zapanowała w Bonn, jest zaprzeczeniem uspokajających oświadczeń...

Delegat Polski ocenia

(B) Dokończenie ze str. 1... ocenia sytuację polityczną w NRF...

W środę podał się do dymisji trzeci wyższy oficer, a mia nowicie dowódca okręgu woj skowego nr 3...

Obserwatorzy polityczni w Bonn są zgodni co do tego, że chodzi o poważny kryzys w Bundeswehrze...

Jak podkreśla boński korespondent PAP, sytuacja coraz bardziej się komplikuje i zaostrza...

Tito o trudnościach Jugosławii

W przemówieniu wygłoszonym do słuchaczy Szkoły Oficerskiej w Belce, prezydent Tito oświadczył m. in. że jedność narodów Jugosławii jest czynnikiem, który umożliwił...

Konferencja prasowa Johnsona

(A) Dokończenie ze str. 1... konferencja prasowa Johnsona w sprawie sytuacji międzynarodowej...

Dnia 23 sierpnia 1966 r. zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, przeżywszy lat 72...

Wincenty Pruchnicki mistrz rzeźniczy Pogrzeb odbędzie się dnia 25. VIII br. o godz. 17 z kościoła św. Józefa w Rudzie...

Koło Walerianowi Komarowskiemu - głównemu księgowemu naszej spółdzielni składamy wyrazy serdecznego współczucia z powodu śmierci...

BRATA ZARZĄD, RADA, PODSTAWOWA ORGANIZACJA PARTIJNA oraz PRACOWNICY SPÓŁDZIELNI PRACY „SWIT” w ŁODZI

Koleżki Franciszkowi Skwarce wyrazy głębokiego współczucia z powodu zgonu

Kazimierz Lekki składają RADA, ZARZĄD i PRACOWNICY SPÓŁDZIELNI PRACY „FARMEDIA” w ŁODZI

W drugą bolesną rocznicę śmierci Tadeusza Krajewskiego odprawiona zostanie msza św. załobna dnia 27. VIII br. o godz. 7 rano w kościele Przemienienia Pańskiego...

Feliksa Budy składamy serdeczne podziękowanie ZONA i SYN

Dnia 22 sierpnia 1966 r. zmarł po ciężkich cierpieniach Eugeniusz Komań major pożarnictwa b. długoletni więzień obozów koncentracyjnych...

W dniu 23 sierpnia 1966 roku, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. sakramentami, zmarł we Wrocławiu, przeżywszy lat 44 nasz najdroższy SYN, Mał, Ojciec i Brat

Feliks Pobóg - Filipowicz główny energetyk Wytwórni Filmów Dokumentalnych w Warszawie, b. główny energetyk Wytwórni Filmów Fabularnych w Łodzi.

Impas w rozmowach brytyjsko-rodezyjskich

Przedstawiciele W. Brytanii i Rodezji, którzy we wtorek spotkali się w Salisbury...

Pożary w woj. łódzkim

W woj. łódzkim zanotowano wczoraj 2 pożary. W miejscowości Jeruzal, pow. Mieleszowice...

Kronika wypadków

W miejscowości Wygod pow. Łódź, na klepisko w stodole spadła z wysokości 5 m 17-letnia Jadwiga Gabara...

- W nowym numerze „Odgłosów” Prawo — to brzmiał dumnie! W kraju zakwitających agaw Traktat o reklamie Adwokat a kultura Rekrutacja na wyższe uczelnie Austriacy w Spale System dwulicowości Postaw. Juku, piwo Dwie markizy i czterej z Teksasu Morderca-rekordzista

Kowalski kontra Johnson

Były członek Izby Reprezentantów Frank Kowalski, występujący przeciwko wojnie wietnamskiej...

Prezesowi Łódzkiego Związku Spółdzielni Pracy Józefowi Switonowi wyrazy głębokiego współczucia z powodu zgonu

Dziś w Łodzi zachmurzenie duże z większymi przejaśnieniami. Możliwe przełotne opady. Temperatura maksymalna około 17 stopni C. Wiatry zmienne z kierunku północno-zachodniego...

Warto przypomnieć tę historię, albo wiersz zwaną jest ona ścieśie z Łodzi. Tu bowiem została opracowana metoda produkcji tego preparatu...

Warto przypomnieć tę historię, albo wiersz zwaną jest ona ścieśie z Łodzi. Tu bowiem została opracowana metoda produkcji tego preparatu...

W poszukiwaniu możliwości przedłużenia życia

„RG” — preparat skuteczny na wszystko? Prometeusz wykrał bogom tajemnicę ognia, jednakże nie udało nam się wydrzeć im tajemnicę wiecznego życia...

W poszukiwaniu możliwości przedłużenia życia

„RG” — preparat skuteczny na wszystko? Prometeusz wykrał bogom tajemnicę ognia, jednakże nie udało nam się wydrzeć im tajemnicę wiecznego życia...

Feliks Pobóg - Filipowicz główny energetyk Wytwórni Filmów Dokumentalnych w Warszawie, b. główny energetyk Wytwórni Filmów Fabularnych w Łodzi.

Pogrzeb z kaplicy cmentarza rzymsko-katolickiego na Dołach odbędzie się w piątek, dnia 26 sierpnia br. o godzinie 17. Nabożeństwo żałobne za spójkę Jego duszy odprawione zostanie w sobotę w dniu 27 sierpnia br. o godzinie 9 w kościele św. Teresy przy ul. Nowotki w Łodzi...

Zawód włókniarza czy zawód... życiowy?

Stan taki trudno uznać za normalny. Spośród ubiegłorocznych absolwentów zasadniczych szkół przykładowych w przemyśle lekkim, niemal co czwarty albo nie został z jędrnych przyczyn — w tym z braku etatów — zatrudniony w macierzystym zakładzie, albo się zwolnił z pracy. Z pozostałych — mniej więcej również co czwarty — nie znalazł miejsca na pełno, bądź też jest zdecydowanie porzucenie pracy w wyuczonyj specjalności. Zasadnicze szkoły — w założeniu jedynym źródłem naprawy kwalifikacyjnych robotników — włóknarzy, odzieżowców i obuwników, w praktyce zbyt często zawodową więź stych wychowanków. Sądzę, że składają się na to dwie główne przyczyny: motywowy wybór przez młodzież zawodów włókienniczych i warunki nauczania, a potem pracy. Do szkół tych napływa.

młodzież na pewno nie „bananowa”

młodzież pozostająca raczej w trudnych warunkach materialnych. Zarówno dwukrotnie badania Ośrodka Badawczego przy ZG „Włókniarzy” z 1963 i 1965 r. (te ostatnie opracowane przez mgr. mgr. J. Marczyka, W. Cielochę i K. Głowackiego) jak i nasz konkurs dla młodych włóknarzy „Praca i ja” z 1964 r. wykazują, iż wśród tej młodzieży zdecydowanie przeważają dorośli robotników i chłopów, bardzo często z rodzin wieloosobowych, o niskich dochodach. Poważną jej część wybiera powyższy typ szkoły nie „z woli i nie przymuszonej woli” lecz z braku innych możliwości, zachęconą tym, że nie ma egzaminu wstępnego, że jest stypendium, że już po trzech latach nauki można zarabiać. Te walory szkół przemysłu lekkiego są jednak dla większości młodych walorami jedynie „na ołtarciu leży”. Jak wykazują badania, pozycja społeczna zawodu włókniarza mimo uwezuśniania tego przemysłu nie podniosła się bowiem w ich oczach na tyle, by wyrównać marzenia o innych zawodach, bardziej atrakcyjnych od nazwy począwszy, na „kieszeni” skończywszy.

Tak więc pewien — przeważnie ekonomiczny — przymus w wyborze zawodu wpływa niewątpliwie na porzucenie go przy pierwszej lepszej okazji i dążenie do jego zmiany przede wszystkim poprzez dalszą naukę. Z połowy — 1189 ubiegłorocznych absolwentów również połowa — 592, ma zamiar się uczyć, a 165 już się dalej uczy w technikumach.

Warunki na pewno nie idealne

Duża część uczniów i absolwentów ZSZ jest jednak niezadowolona z nauki, a potem z pracy, chce ją porzucić i porzuca nie dlatego, że ma

kłopoty w zaopatrzeniu młodzieży nawet w niezbędne podręczniki (ok. 19 proc. ubiegłorocznych absolwentów nie miało ich, w tym ok. 6 proc. — z braku pieniędzy), tudzież kłopoty w znalezieniu fachowców o pedagogicznym przygotowaniu do nauczania. Skoro przez pryzmat warunków nauczania i początków pracy spojrzeć na tę nie najzdolniejszą przecież młodzież łatwiej zrozumieć brak jej entuzjazmu dla zawodu i jej zwierzchników — dla jej umiejętności. We wspomnianych badaniach połowa z 47 dyrektorów technicznych fabryk zatrudniających absolwentów orzekła iż ich przygotowanie do zawodu jest słabe, bądź dostateczne. Zaś ze 130 mistrzów 89 zakładów, aż 36 (tj. 27,7 proc.), że jest słabe i niedostateczne. Największy niepokój budzi fakt, iż wielu mistrzów i dyrektorów dostrzegło u absolwentów m. in. słabe przygotowanie do osiągania lepszych wyników jakościowych w produkcyj i brak znajomości nowoczesnych typów maszyn (!)

Postulaty na pewno realne

Jeśli przemysł lekki chce mieć kwalifikowanych robotników po szkołach, musi — jak z powyższego wynika — te szkoły i zawody włókiennicze utrzymywać. Rocznie

W Nesseber nad Morzem Czarnym

Wybrzeże Morza Czarnego w Bulgarii zmieniło się w ciągu ostatnich kilkunastu lat z dzikiego pasma niedobanych plaż — w nowoczesne miejscowości wypoczynkowe z komfortowymi hotelami, do których co roku przyjeżdża o nowy tysiąc turystów więcej... Na zdjęciu: scenka z plaży w uzdrowisku zbudowanym tuż przy starym miasteczku Nesseber nad Morzem Czarnym. CAF — BTA

Salwa na stokach Cytadeli

25 SIERPNIĄ 1925 ROKU NA STOKACH CYTADELI W WARSZAWIE ZABRZMIĄŁY SALWY PLUTONU EGZEKUCYJNEGO. ZNOW TRZECH WYKONAWCÓW WYKONANO WYKONANIE PRAWA. BYLI TO BOJOWNICY O SPRAWĘ SOCJALIZMU W POLSCE: HIBNER — KNIIEWSKI — RUTKOWSKI.

Lata 1924/25 charakteryzowały się wyjątkowo trudną sytuacją ekonomiczną mas pracujących. W przemyśle bezrobotni stanowili w 1925 r. 15 proc. zatrudnionych, a biuro pośrednictwa pracy rejestrowało 180 tysięcy bezrobotnych, przy czym liczby te nie odzwierciedlały katastrofalnej sytuacji panującej zwłaszcza na przedmieściach wsi polskiej. Wobec tak znacznej „armii rezerwowej” bezrobotnych kapitaliści mogli sobie pozwolić na dalsze pogorszenie warunków pracy i tak np. w górnośląskim przemyśle hutniczym, przy milczącej zgodzie związków zawodowych utrzymano 10-godzinny dzień pracy. Ar-

bitraż rządowy obniżył głodowe zarobki robotników rolnych, którzy w 8 województwach przystąpili do strajku. Równocześnie rząd zaostriżył represje w stosunku do radykalnych ugrupowań politycznych, zakazał działalności tym związkom zawodowym, które uważał za komunistyczne, rozpoczął aresztowania radykalnych działaczy politycznych i związkowych. Zaatakowana została również komunistyczna frakcja poselska w Sejmie. Prawicowa większość uchwalila uchylene immunitetu poselskiego wobec posła St. Łafucickiego, którego skazano na 6 lat więzienia i St. Królikowskiego, który złożył man-

na długo zanim we wrześniu 1939 padły pierwsze strzały hitlerowskich napastników, na wielu punktach granicy polsko-niemieckiej dochodziło do prowokacyjnych napadów na Polaków i bójek, kończących się często krwawym epilogiem. Miejscami takimi były m.in. Kaldowo i Szymankowo — punkty graniczne między obszarem Wolnego Miasta Gdańska i Prus Wschodnich. Gdańsk ówczesny, jak wiadomo, należał do polskiego obszaru celnego, toteż kontrolę na jego granicach sprawowali polscy inspektorzy celni. Wokół nich też Forster skonstruował jedną z swych głównych, antypolskich prowokacji wojennych.

1 sierpnia na łamach organu partii hitlerowskiej w Gdańsku — „Danziger Vorposten” — na czołowym miejscu ukazał się artykuł, w którym oskarżano Polskę o sabotażowanie rozwoju gospodarczego Gdańska przez stwarzanie bariery między gdańskimi producentami a ich naturalnym terenem zbytu na polskim Pomorzu. W artykule tym sformułowano pierwsze oskarżenia pod adresem polskich inspektorów celnym, obarczając ich m.in. odpowiedzialnością za rzekome zamordowanie kaldowskiego rzemieślnika — prowokatora Maksa Gruebnaua. Wymieniono konkretnie nazwisko polskiego inspektora celnego Swity, pozostałych zaś również bezpodstawnie obciążono odpowiedzialnością za szpiegostwo wojskowe, nielegalną pracę na rzecz polskiej mniejszości w Gdańsku, szpiegostwo gospodarcze, terror, szantaż, a nawet... urodzenie niemieckich dziewcząt, usiłowanie porwania ludzi, „frywolny tryb życia” czy „niegrzeczne zachowanie się wobec ministra Rzeszy Rudolfa Hessa”. Poza tymi fikcyjnymi, nieraz wręcz śmiesznie oskarżeniami, których celem było podburzenie niemieckiej opinii publicznej przeciwko urzędnikom polskim, kryła się sprawa bardziej istotna: działalność polskich celników na granicy z Prusami Wschodnimi stała się przeszkodą dla hitle-

rowskich przygotowań wojennych i poważnie utrudniała dokonywanie swobodnego przetrzutu broni i amunicji na tereny Gdańska i Pomorza. Dla osłabienia czujności celników używano wielu podstępów, ale przede wszystkim terronu i prowokacji, których najczęstszą widowiską już od kwietnia 1939 r. stały się punkty graniczne w Kaldowie, gdzie kontrolowano pociągi paazerskie i w pobliskim Szymankowie, gdzie kontrolowano transporty towarowe. Najpierw niemal codziennie tłuczono żarówkami na przystanku kolejowym, a kiedy to nie wyprawiało z równowagi ani polskich celników ani polskich kolejarzy — wrzucano

Nim nadły strzał na Westernplatte

Celnicy z Szymankowa

przywiozł z Berlina na jego trumnie wieńiec od Adolfa Hitlera... Ponieważ polska placówka celna utraciła jedyny posiadany przez siebie budynek, w celu zapewnienia inspektorom dachu nad głową kolej zdecydowała się oddać im do dyspozycji 2 wagony pulmanowskie. Ale Kaldowo nie posiadało bocznic, toteż nocą rozebrano część szyn z jedynego, głównego toru przelotowego i na prowizoryczną bocznicę wpełniono oba wagony, po czym zmontowano ponownie tor główny. To pomysłowe posunięcie Polaków wzmogło wściekłość miejscowych hitlerowców, którzy 5 czerwca, pod wodzą komendanta miejscowej policji Hermanna Groeninga, aresztowali pod zarzutem szpiegostwa dróżnika Pawła Karczewskiego działacza Gminy Polskiej w Wolnym Mieście. Mimo braku dowodów, Karczewskiego nie zwolniono z wię-

zienia, a po wybuchu wojny przewieziono do obozu koncentracyjnego. Na rodzinie Karczewskich zresztą skupiła się cała wściekłość ich hitlerowskich sąsiadów z Kaldowa. 23 sierpnia wczesnym rankiem wyucobiono Karczewskiego z mieszkania i do stojącej w drzwiach oddano dwa strzały. Zamiast w szpitalu, ciężko ranną przez rok przebywała w więzieniu. Jej syn Erwin został również aresztowany, a po serii przestępstw w gdańskiej ekspozyturze gestapo w listopadzie 1939 r. skazano go na karę śmierci za szpiegostwo. Od wykonania wyroku uchroniła go jedynie niepełnoletność, co nie przeszkodziło jednak zesłaniu go do obozu koncentracyjnego w Stutthofie.

W takich oto warunkach polscy celnicy i kolejarze doczekali tragicznej dla nich nocy z 31 sierpnia na 1 września. Kaldowscy hitlerowcy z policjantem Groeningiem na czele zamordowali wtedy bestialsko 15 polskich kolejarzy, zone jednego z nich oraz pięciu polskich inspektorów celnym: Kamińskiego, Szarka, Michalaka i Wasilewskiego. Inspektor Czoska, będący jednym z czołowych działaczy polskich w Wolnym Mieście, został aresztowany i w kwietniu 1940 roku, wraz z innymi polskimi działaczami, zamordowany w obozie stutthofskim.

Ciała pomordowanych celników i kolejarzy polskich mordercy — sąsiedzi i współtowarzysze pracy z Kaldowa polizeimeister Groening, poczmistrz Schott, listonosz Foth, sołtys Schott, oraz kolejarze Palenzatis, Engler, Dombrowski i Mueller wrzucili do przydrożnego rowu, opatrząc tablicą „Tu leży polska mniejszość narodowa”. Dziś prochy kaldowskich celników i kolejarzy spoczywają na cmentarzu gdańskich bohaterów na Zaspie, otoczona czią i pamięcią pokolenia, które doczekało Gdańska całkowicie wolnego i bez reszty polskiego. ALOJZY MECLEWSKI

(J. Ro.)

